

"והבאתי אותם בארץ אויביהם"

אני בעצמי אביאם, זו מידה טובה לישראל

בחוקותי כו, מא. רש"י

תלמיד שגלה מגלין רבו עמו – יהודי שגולה הקב"ה גולה עמו

כותב הרמב"ם [1] "תלמיד שגלה לעיר מקלט מגלין רבו עמו, שנאמר [2] וחי, עשה לו כדי שיחיה, וחי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד תורה כמיתה חשובין".

...יש ללמוד מדברי הרמב"ם – בנוגע לכללות מעמדם ומצבם של בני ישראל בזמן הגלות:

כללות ענין הגלות הוא על דרך ובדוגמת הגלות לעיר מקלט – כי: סיבת הגלות היא – "מפני חטאינו גלינו מארצנו" [3] וענינו של החטא – שפיכת דם וחיות אדם דקדושה באדם דקליפה [4], אמנם, מכיון שאין זה אלא בשוגג, כדיוק הלשון "מפני חטאינו", ו"חטא" פירושו בשוגג [5] [אשר למרות שצריך כפרה, מכל מקום, בודאי שאין זה דומה לחומר דמזיד, שאינו מתכפר על ידי קרבן] [6] – לכן, צריך להיות ענין הגלות לעיר מקלט.

כלומר, "בתחילה אחד שוגג ואחד מזיד מקדימין לעיר מקלט", ולאחרי שנתברר דינו ו"נתחייב גלות" – "מחזירין אותו למקומו .. אל עיר מקלטו" [7]. כדי: (א) להציל מפני "גואל הדם", כדברי חכמינו זכרונם לברכה [8]: "הוא שטן הוא יצר הרע כו". (ב) ענין של כפרה, שהרי גלות מכפרת [9].

ועל זה בא הלימוד וההוראה משיעור היומי ברמב"ם – "תלמיד שגלה מגלין רבו עמו":

כתיב [10] "נְכַל פְּנִיךָ לְמוֹדֵי ה'", היינו, שכל אחד ואחד מישראל, "כל פְּנִיךָ" (לא רק תלמידי חכמים, עליהם קאי המשך הכתוב "נְרַב שְׁלוֹם פְּנִיךָ", אל תקרי פְּנִיךָ אלא פּוֹנִיךָ" [11], אלא "כל פְּנִיךָ" ממש, כל אחד ואחד מישראל), הוא תלמידו של הקב"ה [12].

ולכן, כאשר יהודי, תלמידו של הקב"ה, נמצא בגלות – הרי מבלי הבט על מעמדו ומצבו של התלמיד (אפילו אם הוא תלמיד שאינו הגון) "מגלין רבו עמו", היינו, שגם הקב"ה נמצא בגלות [שהרי "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל" [13] – "מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות" [14]]. כמאמר רבותינו זכרונם לברכה [15] "בכל מקום שגלו שכינה עמהן, גלו למצרים שכינה עמהן כו", וכן בגלותנו זה – "גלו לאדום שכינה עמהם" [16].

והדיוק בזה – "מגלין רבו עמו", היינו, שגם אצל הרב (הקב"ה) הרי זה מצב של גלות:

מדיוק הלשון "מגלין" (ולא "מביאין" וכיוצא בזה) רבו עמו" – מובן, שאין זה שינוי מקום בלבד, שנמצא ביחד עם התלמיד במקום הגלות, אבל נמצא שם במצב של "בן חורין", אלא עוד זאת, שנמצא שם במצב של גלות, כמו מצב הגלות של התלמיד.

ודוגמתו בנוגע להקב"ה ובני ישראל – שהענין ד"שכינה עמהם" הוא באופן שגם הקב"ה נמצא בגלות, "שכינתא בגלותא" [17], ומקרא מלא דיבר הכתוב [18]: "בכל צרתם לו צר" ("לו" בוא"ו), היינו, ש"השכינה שרויה עם ישראל בצרת גלותן" [19], ופשיטא - ש"ה' שומרך ה' צלך על יד ימינך" [20].

ומכיון שכן, הרי גם כאשר בני ישראל נמצאים בגלות צריך הקב"ה לתת להם את כל המצטרך להם – "עשה לו כדי שיחיה", ועד לשלימות ענין החיים – "חיי בעלי חכמה ומבקשיה". היינו, שכל אחד ואחת מישראל יהיה בדרגת "בעלי חכמה" בפועל ובגלוי, ועד שנעשה בדוגמת הרב (כביכול), ויתירה מזו: "מתלמידי יותר מכולן" [21] – "למעשה ידיך (של יהודי) תכסוף" [22].

ועוד והוא העיקר – שתיכף ומיד ממש יוצא הקב"ה מהגלות ביחד עם יציאת כל בני ישראל מהגלות, ובלשון חכמינו זכרונם לברכה[23]: "ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן, שנאמר[24] ושב ה' אלקיך את שבותך, והשיב לא נאמר אלא ושב, מלמד שהקב"ה שב עמהן מבין הגליות".

קטע משיחת כ"ף טבת, בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ה ח"ב ע' 1020

- [1] רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש רפ"ז
- [2] ואתחנן ד, מב. שופטים יט, ה.
- [3] נוסח תפלת מוסף דיו"ט
- [4] לקו"ת במדבר יג, ג.
- [5] יומא לו, ב.
- [6] אגה"ק סוסכ"ח. ובארוכה – בהמ"צ להצ"צ מצות עגלה ערופה
- [7] רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש ז, ה.
- [8] ב"ב טז, א.
- [9] ראה תוד"ה מידי – מכות יא, ב. וראה תענית טז, א: "גלינו גלותנו מכפרת עלינו".
- [10] ישעיה נד, יג.
- [11] ברכות בסופה. וש"נ.
- [12] מצו"ד עה"פ. וראה רד"ה וכל בניך תרפ"ט.
- [13] תהלים קמז, יט.
- [14] שמו"ר ל, ט.
- [15] מגילה כט, א.
- [16] ספרי ס"פ מסעי.
- [17] זח"א קכ, ב. ח"ג סו, א.
- [18] ישעיה סג, ט.
- [19] פרש"י נצבים ל, ג.
- [20] תהלים קכא, ה.
- [21] תענית ז, א.
- [22] איוב יד, טו.
- [23] מגילה כט, א.
- [24] נצבים שם

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגותו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה